

2017-03-09
M2017/00665/Nm**Miljö- och energidepartementet**Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag om nationellt arbete om traditionell kunskap för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket och Sametinget att föreslå åtgärder för att långsiktigt säkerställa att artiklarna 8 j och 10 c i konventionen för biologisk mångfald (CBD) genomförs i Sverige. Förslagen ska utformas utifrån förutsättningen att de två myndigheterna tilldelas ett gemensamt fokuspunktsansvar för genomförandet i Sverige av artiklarna 8 j och 10 c, där Sametinget ansvarar för de delar som rör den samiska kunskapstraditionen och Naturvårdsverket ansvarar för annan kunskapstradition. Myndigheterna ska samverka i arbetet och förslagen utformas så att de kan stärka den egna myndighetens och andra nationella myndigheters fortsatta genomförande- arbete.

Förslag ska lämnas som ökar förutsättningarna för att

- stärka bevarandet av och respekten för traditionell kunskap som är relevant för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och möjligheterna att sprida denna kunskap till andra sammanhang, med kunskapsbärarnas samtycke, i enlighet med artikel 8 j,
- stärka möjligheterna för deltagande för människor som omfattas av artikel 8 j och 10 c i de processer som leder fram till beslut vid genomförandet av konventionen och som påverkar förutsättningarna att bevara och bibehålla traditionell kunskap eller praktisera sedvanligt nyttjande,

- stödja regeringen i det internationella CBD-arbetet i frågor som har sin utgångspunkt i artikel 8 j och 10 c samt i annat internationellt arbete som rör traditionell ekologisk kunskap.

Myndigheterna ska redovisa uppdraget gemensamt senast den 28 februari 2018.

Bakgrund

I samband med att miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt och djurliv föreslogs bedömde regeringen att bevarande och användning av lokal och traditionell kunskap, som relaterar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, är viktigt för att målet ska kunna nås (prop. 2004/05:150). Lokal delaktighet och förvaltning, som beaktar lokal och traditionell ekologisk kunskap, kan gynna biologisk mångfald och utgöra en grund för lokal ekonomisk tillväxt. Den lokala och traditionella kunskapen är en del av en kulturell och lokal identitet som förts vidare från generation till generation. Denna kunskap är ett kunskapssystem om nytta och hållbarhet som riskerar att förloras. De platsspecifika natur- och kulturvärden som sådan kunskap har genererat kan vara en viktig grund för social sammanhållning och lokalt företagande.

Som part till CBD har Sverige förbundit sig att genomföra de åtaganden som följer av konventionen och tagna partsmötesbeslut. Flera åtaganden ger utrymme för parterna att själva bestämma hur det nationella genomförandet ska utformas och bland annat har Sverige valt att inte sätta upp särskilda regler för den som vill ha tillträde till genetiska resurser eller till traditionell kunskap som finns i landet. Sverige är även part till Internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk, som bland annat innebär skyldigheter beträffande jordbrukarnas rättigheter som rör växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk. De rättigheter som nämns rör skydd av traditionell kunskap om sådana resurser, rätt till del av den nytta som uppstår vid användandet av dessa samt rätt att delta i beslutsfattandet som rör bevarandet och det hållbara nyttjandet av resurserna.

De skyldigheter som följer av artiklarna 8 j och 10 c i CBD och tagna partsmötesbeslut, kan sammanfattningsvis delas upp i tre delar

- skyldighet att respektera och bevara sådan traditionell kunskap om och sedvanligt nyttjande av biologiska resurser som är relevant för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald,
- skyldighet att främja en bredare tillämpning av traditionell kunskap med kunskapsinnehavarnas godkännande samt en rättvis fördelning av nyttan som uppkommer när den traditionella kunskapen används,
- skyldighet att främja kunskapsbärarnas deltagande i processer som rör genomförandet av CBD och där möjligheterna att bevara och bibehålla traditionell kunskap eller praktisera sedvanligt nyttjande berörs.

Även om den traditionella ekologiska kunskapen kan knytas till vissa grupper av verksamhetsutövare med liknande naturresurshushållning, så har den lika ofta en mycket lokal karaktär som utvecklats utifrån specifika lokala betingelser. Exempel på grupper av bärare av traditionell kunskap som är relevant i sammanhanget är jord- och skogsbrukare, samer, fåbodbrukare, skärgårds-, fjäll- och skogsbönder, skärgårds- och insjöfiskare, jägare och hemslöjdare. Även andra bärare av lokal traditionell kunskap kan vara målgrupp för genomförandearbete.

För att förbättra det nationella genomförandet av artikel 8 j beslutade regeringen år 2005 (dnr M2005/06448/Na) att uppdra till Centrum för Biologisk mångfald vid SLU att inrätta ett nationellt program för traditionell ekologisk kunskap (senare kallat NAPTEK) vid Centrum för biologisk mångfald, SLU. Uppdraget sträckte sig över perioden 2006–2011. Programmet omfattade verksamhet för bevarande och spridning av lokal och traditionell kunskap och bedrevs i samverkan med olika intressenter såsom myndigheter, näringslivet och andra berörda organisationer och aktörer.

Närmare om uppdraget

Naturvårdsverket och Sametinget ska redovisa förslag för att långsiktigt säkerställa att artiklarna 8 j och 10 c samt tagna partsmötesbeslut i konventionen om biologisk mångfald genomförs i Sverige. I uppdraget ingår att lämna gemensamma förslag på åtgärder och omfattningen av dessa men även förslag på organisatoriska strukturer för ansvar och samverkan mellan myndigheter, kunskapsbärare och andra aktörer. Fokus för arbetet ska ligga på kartläggning och dokumentation, åtgärder för att upprätthålla lokal och

traditionell kunskap i en levande tradition, spridning av lokal och traditionell kunskap till brukare av biologiska resurser och till myndigheter, samt kunskapsbärarnas deltagande i de processer som leder fram till beslut vid genomförandet av konventionen och som påverkar förutsättningarna att bevara och bibehålla traditionell kunskap eller praktisera sedvanligt nyttjande. Förslagen ska även omfatta åtgärder för utveckling av organisation och metoder för arbetet, som särskilt beaktar vikten av att skapa tillit och ömsesidigt förtroende mellan kunskapsbärare och myndigheternas företrädare. Samråd ska ske med berörda myndigheter och organisationer. Erfarenheter från tidigare nationellt genomförandearbete bör beaktas.

Uppdraget ska redovisas till Miljö- och energidepartementet och Kulturdepartementet den 28 februari 2018.

På regeringens vägnar

Karolina Skog

Börje Alriksson

Likalydande till

Sametinget

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/L3
Utrikesdepartementet/FMR
Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/F
Näringsdepartementet/FJR, HL, RS, SK, SUN,
Kulturdepartementet/DISK